

KOL – patientfall

Henning Stenberg

Specialist i allmänmedicin, PhD
Näsets läkargrupp, Hölvikén
Instruktör Nationella Spirometrikörkortet, Primärvårdens utbildningsenhet (PUE), Malmö

1

Gunnel, född -46

Söker vårdcentralen 2014 (68 år gammal), akutbesök.

Har då sedan tidigare diagnoserna hypertoni, ischemisk hjärtsjukdom (mindre hjärtinfarkt 2 år tidigare), osteoporos upptäckt efter en radiusfraktur föregående vinter, ångest och recidiverande depressioner.

AI-genererad bild

2

Gunnel, född -46

Slemmig hosta sedan ca en vecka. Rosslar och låter. På fråga om andfåddhet svarar Gunnel "inte så farligt", men du tycker att hon kanske låter lite pustig när hon kommer in på rummet.

AI-genererad bild

3

Gunnel, född -46

På lungorna låter det rossligt men annars helt okej. Afebril.

SpO2 95%. CRP 12.

Diagnos: akut bronkit

Funderar man över något mer?

4

Gunnel, född -46

Vi frågar om rökning.

Gunnel röker nu bara 5-7 cigaretter per dag, tidigare var det mer. Sedan 14 års ålder så har hon rökt ett paket om dagen fram tills hon fick sin hjärtinfarkt, efter det har hon försökt dra ner men det är svårt att sluta helt.

Vilka åtgärder är prioriterade nu?

5

Screening av KOL

FEV_1 / FEV_6

$FEV_1 / FEV_6 < 0,73$
eller
 $FEV_1 < 80\%$ av förväntat

SPIROMETRI

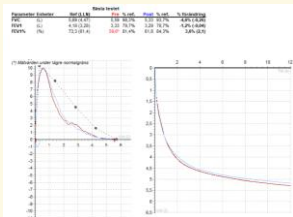

6

Gunnel, född -46

FEV1/FEV6-mätaren visar 0,62 och FEV1 73% av förväntat.

Spirometri bestäms.

7

Gunnel, född -46

1. Klinisk bild som stämmer med KOL
2. Exponering/riskfaktorer som stämmer med KOL
3. Spirometri som stämmer med KOL

Är KOL-diagnosen klar?

8

Gunnel, född -46

Har sedan tidigare diagnoserna hypertoni, ischemisk hjärtsjukdom (mindre hjärtinfarkt 2 år tidigare), osteoporos upptäckt efter en radiusfraktur föregående vinter, ångest och recidiverande depressioner.

Röker nu 5-7 cigaretter per dag.

Vågar vi erbjuda läkemedelsbehandling för rökstopp? Är det viktigt?

9

Gunnel, född -46

Nu blir det symtomskattning (CAT och mMRC), gångtest, inhalatorgenomgång, diskussion om vaccinationer och frågor kring fysisk aktivitet.

Har vi glömt något?

Gunnel frågar vad som händer sen.

Hur följer vi upp?

AI-genererad bild

10

Uppföljning och återbesök vid KOL

Diagnos	Behandling	Uppföljning
KOL med akut exacerbatation	Inom 6 veckor (prio 2)	
KOL med upprepade exacerbatationer	Mind 2 gånger per år (prio 2)	<ul style="list-style-type: none"> • Bedömning av symtom med validerat frågeformulär (t.ex. CAT) • Anamnes om rökstatus, exacerbatationer och fysisk aktivitet • Uppföljning av skriftlig behandlingsplan • Undersökning av längd och vikt, inhalationsteknik och saturation
KOL med underhållsbehandling	1 gång per år (prio 3)	
KOL utan underhållsbehandling	Vid behov (prio 3)	
KOL FEV1 < 80 procent av förväntat värde	1 gång per år i max 5 år (prio 2)	Spirometri för att identifiera personer med snabb förlust av lungfunktionsförmåga ("rapid decliners")
Rökare med KOL	1 gång per år (prio 2)	Spirometri

11

Gunnel, född -46 men vid besök idag

Nu är det år 2026 och Gunnel är 80 år gammal.

Rökstoppet gick bra efter några försök. Hon fick hjälp av fysioterapeut och dietist, och lyckades öka sin fysiska aktivitet samtidigt som vikten hölls stabil. Spirometrikontrollerna fortsatte under några år men sen kom man överens om att sluta mäta.

AI-genererad bild

12

Gunnel, född -46 men vid besök idag

Inhalationsbehandlingen har ökat gradvis på grund av upprepade exacerbationer, hon har nu trippelbehandling.

Roflumilast försöktes men Gunnel blev väldigt dålig i magen av det och började tappa i vikt, därför avslutades det igen.

Nu säger Gunnel att hon har blivit väldigt mycket mer andfådd den senaste tiden.

Ska vi göra spirometri igen?

13

Gunnel, född -46 men vid besök idag

Det har blivit några sjukhusvistelser på grund av exacerbationer.

Gunnel ser trött ut och svarar fåordigt på dina frågor. Hon andas inte snabbt men suckar tungt flera gånger.

AI-genererad bild

Vad vill vi ställa för frågor till Gunnel nu?

14

Gunnel, född -46 men vid besök idag

Vad vill vi ställa för frågor till Gunnel nu?

- Vad är viktigt för dig?
- Finns det någonting som du mår bättre av?
- Om du blir sämre, vad vill du ska hända då?
- Vad är du orolig för?

AI-genererad bild

15

Palliativ vård vid KOL

Potentiellt ganska komplext.

När ska man prata om det? Fluktuerande förlopp

Andfåddhet och ångest kan vara svårbehandlat

Opioider har begränsad evidens mot andfåddhet men den kliniska erfarenheten är relativt stor och god.

Lugnande mediciner?

Syrgas? Eller kanske snarare fläkt?

Trygghet och fasta vårdkontakter

16